

Hvilke krav skal settes til eksisterende avløpsanlegg innenfor en tiltakssone? – forslag til ulike løsninger i tiltaksplan for spredte avløp

Om kommunens hjemmel til å stille krav til eksisterende avløpsanlegg

I Forurensningslovens § 18 om endring eller omgjøring av tillatelse, gis forurensningsmyndigheten mulighet til å tilbakekalle eller endre tillatelser eldre enn 10 år.

I Forurensningsforskriftens § 12-16 om forholdet til eksisterende utslipp står følgende: «Tillatelser til utslipp av sanitært avløpsvann gitt i medhold av forurensningsloven og tilhørende forskrifter før 1. januar 2007 er fortsatt gjeldende.

Utslipp etablert før 1. januar 2007 og som det på tidspunkt for etablering ikke måtte innhentes tillatelse for etter det på den tid gjeldende regelverk, er fortsatt lovlig. Kommunen kan likevel i forskrift eller enkeltvedtak bestemme at slike utslipp er ulovlige etter en fastsatt frist.»

Kommunen har altså mulighet til å stille «moderne» krav (forurensningsforskriftens §§ 12-8 og 12-9) til alle anlegg med utslippstillatelse eldre enn 10 år eller der utslippstillatelse ikke foreligger. Kravene kan stilles i form av enkeltvedtak eller ved lokal forskrift. I lokal forskrift kan kommunen også stille strengere krav enn det som er angitt i forurensningsforskriftens §§12-8 og 12-9.

Trenger vi en lokal forskrift?

- Har vi områder der det er behov for å stille strengere krav til utslippene enn det forurensningsforskriften krever? Til fjorder med lav vannutskiftning? Avløp ved drikkevannskilder? Avløp ved badevann?
- Er det en fordel med en lokal forskrift for å tydeliggjøre hvilke krav kommunen stiller og når? Forenkle saksbehandlingen?
- Eller er det unødvendig og tungvint? Bedre med retningslinjer i tiltaksplan?
- Se vedlegg 1 for eksempler fra lokale avløpsforskrifter om forholdet til eksisterende utslipp.

Arbeidsmetoder – beskrivelse av ulike modeller

Det er utarbeidet sonekart for hver kommune. Det er skisser tidsfrister for når «oppryddingsarbeidet» i hver enkelt sone skal ferdigstilles: oransje sone 2021, gul sone 2024, grønn sone 2027.

Men hvordan bør «oppryddingsarbeidet» gjennomføres, og hvilke krav skal stilles?

Modell 1: Det kreves ny utslippssøknad for alle anlegg eldre enn 10 år. Avløpsanleggene må dermed oppgraderes til å tilfredsstillere renskravene i forurensningsforskriften.

Modell 2: Man jobber etter et mer langsiktig mål om at alle avløpsanlegg skal tilfredsstillere forurensningsforskriftens renskrav, men prioriterer de verste anleggene først. Dette krever god kartlegging av avløpsanlegg. Asker kommunes modell er som følger:

1. Anlegg med utslag til terreng, bekk eller drenggrøft, eller hvor det er påvist forurensning av tarmbakterier i nærliggende brønner. Anlegget må snarlig utbedres (1-3 år)
2. Dårlig fungerende anlegg, men med svært lav belastning (1 eldre beboer). Utbedring av anlegget anbefales, men kan evt. utsettes til eierskifte. Det legges da klausul på eiendommen.
3. Bør utbedres innen 3-5 år:
 - i. Gamle avløpsanlegg med slamavskillere i gammel/dårlig betong, med registrert vannoppstuvning eller lavt vannivå i slamavskillere, eller kapasitetsproblem i renseanlegget
 - ii. Kun slamavskillere, ikke registrert renseløsning etter slamavskillere. Ikke påvist vannutslag til terreng eller bekk. Ikke påvist tarmbakterier til nærliggende brønner.
 - iii. Eldre sandfilteranlegg, eller infiltrasjonsanlegg med kapasitetsproblemer
 - iv. Boliger der det ikke er registrert avløpsanlegg
4. Bør utbedres innen 5-10 år:
 - i. Separat klosettløsning med eldre renseanlegg for gråvann
 - ii. Gamle slamavskillere for alt avløpsvann, men ok vannivå og registrert renseløsning etter slamavskillere. Ikke påvist vannutslag til terreng eller bekk. Ikke påvist tarmbakterier til nærliggende brønn
5. Renseanlegg av nyere dato med god funksjon. Tilfredsstillere renskravene i forurensningsforskriften
6. Tilknyttet kommunalt avløp
7. Bolig/hytte uten innlagt vann. Krever ikke utslippstillatelse

Modell 3: Kun anlegg uten utslippstillatelse får krav om å søke om dette. (Hva er omfanget?)

Modell 4: Man setter ulik tidsfrist ut i fra en mer grundig vurdering av anleggets påvirkning på vannforekomst (vannforekomstens økologiske tilstand og anleggets beskaffenhet). Eksempler på slike mer detaljerte krav kan være:

- Anlegg som drenerer til vannforekomst med dårligere enn god økologisk tilstand på grunn av eutrofiering må oppfylle renskravene i forurensningsforskriften innen 2021/2024/2027
- Anlegg med utslag til terreng, bekk eller drenggrøft, eller hvor det er påvist forurensning av tarmbakterier i nærliggende brønner må oppfylle renskravene i forurensningsforskriften innen 2021/2024/2027
- Anlegg i nærheten av drikkevannskilder og populære badeplasser må oppfylle renskravene i forurensningsforskriften innen 2021/2024/2027
- Anlegg som gir luktforurensning må oppfylle renskravene i forurensningsforskriften innen 2021/2024/2027
- Øvrige anlegg bryr vi oss ikke noe om nå

Modell 5: Som i Melhus kommunes avløpsforskrift: Alle utslipp til vann og vassdrag eldre enn 10 år må dokumentere en rens-evne som tilfredsstillere kravene i lokal forskrift for å være lovlig. Dette

krever et system for innkreving av slike data, og Melhus kommune bruker per i dag ikke denne paragrafen.

Vedlegg 1: Eksempler på forholdet til eksisterende utslipp i lokale avløpsforskrifter

Sande kommune:

Eksisterende utslipp som har utslippstillatelse etter forurensningsloven 13. mars 1981 nr. 6 eller lov 26. juni 1970 nr. 75 om vern mot vannforurensning med forskrifter, er fortsatt lovlige.

Utslipp etablert før denne forskriften trådte i kraft og som kunne etableres uten utslippstillatelse, må søke om utslippstillatelse etter forurensningsforskriften og denne forskriften. Plikten til å søke utslippstillatelse trer likevel ikke i kraft før kommunen har foretatt inndeling av kommunen i forvaltningssoner og fastsatt søknadsfrist.

Anlegg skal være endret i samsvar med utslippstillatelsen innen 18 måneder etter at vedtaket om tillatelse er endelig, dersom det ikke er satt noen annen frist i tillatelsen.

Altså: det stilles krav til at anlegg som ble etablert uten utslippstillatelse søker om dette

Rendalen kommune:

Avløpsanleggene skal tilfredsstillere rensekrav satt i forurensningsforskriftens del IV § 12-8 (utslipp til følsomt og normalt område, bokstav a). Utslippkonsentrasjoner eller renseeffekter, omregnet til årlig middelværdi av det som blir tilført renseanlegget, skal være:

Parameter: Utslippkonsentrasjon: Renseeffekt:

Tot-P < 1,0 mg/l > 90 %

BOF5 < 25 mg/l > 90 %

Alle eldre anlegg som ikke oppfyller disse kravene kan etter 1. mai 2012 kreves rehabilitert, ev. at det bygges nytt anlegg eller at eiendommen knyttes til offentlig/privat avløpsanlegg, dersom slikt finnes i rimelig nærhet. Dette i henhold til forurensningsforskriftens § 12-16, andre ledd siste setning.

Altså: Det stilles strengere krav til utslipp til normalt område enn det forurensningsforskriften krever. Det presiseres at kommunen kan kreve rehabilitering av alle «eldre» anlegg som ikke tilfredsstiller forurensningsforskriftens rensekrav.

Asker kommune:

Utslipp etablert før 1. januar 2007, og som det på tidspunkt for etablering ikke måtte innhente tillatelse for etter det på den tid gjeldende regelverk, er ulovlige fra 1. januar 2017. Utslippene kan likevel bestå inntil kommunen gir pålegg om opprydding. Alle anlegg skal være endret i samsvar med utslippstillatelsen innen 18 måneder etter at vedtak om tillatelse er endelig, dersom det ikke er satt annen frist i tillatelsen.

Alle anlegg som ikke oppfyller kravene satt i denne forskriften, og som er eldre enn 10 år, kan kreves rehabilitert. Dette gjelder etter forurensningslovens § 18. Alternativet er at eiendommen knyttes til offentlig avløpsanlegg dersom slikt finnes i rimelig nærhet.

Altså: det presiseres at kommunen kan kreve oppgradering av alle anlegg eldre enn 10 år. Det stilles krav til at anlegg som ble etablert uten utslippstillatelse søker om dette

Modum kommune:

Eksisterende utslipp som har utslippstillatelse etter forurensningsloven 13. mars 1981 nr. 6 eller lov

26. juni 1970 nr. 75 om vern mot vannforurensning med forskrifter, er fortsatt lovlige.

Utslipp etablert før denne forskriften trådte i kraft og som kunne etableres uten utslippstillatelse, må søke om utslippstillatelse etter forurensningsforskriften og denne forskriften. Plikten til å søke utslippstillatelse trer likevel ikke i kraft før kommunen har foretatt inndeling av kommunen i forvaltningssoner og fastsatt søknadsfrist.

Anlegg skal være endret i samsvar med utslippstillatelsen innen 18 måneder etter at vedtaket om tillatelse er endelig, dersom det ikke er satt noen annen frist i tillatelsen.

Altså: det stilles krav til at anlegg som ble etablert uten utslippstillatelse søker om dette

Melhus kommune

§ 14: Undersøkelse av anlegget med tanke på rensegrad skal gjennomføres av nøytral fagkyndig hvert 10. år. Dokumentasjon på tilstand skal rapporteres inn til kommunen.

Alle utslipp til vann og vassdrag eldre enn 10 år må dokumentere en renseevne som tilfredsstillende kravene i lokal forskrift for å være lovlig. Dokumentasjonen må være gjennomført senest innen ett år etter ikrafttreden av denne paragraf. Dersom rensekravene ikke er oppfylt er utslippet å betrakte som ulovlig ett år etter undersøkelsen fra nøytral fagkyndig er gjennomført. Dersom undersøkelsen ikke gjennomføres innen varslet frist er utslippet ulovlig.

Oppfyllelse av rensekrav, når det gjelder infiltrasjonsanlegg, skal dokumenteres i utslippsøknaden ved at det fremlegges dokumentasjon som viser at anlegget er etablert i henhold til gjeldende tekniske krav.

Dersom rensekravene er oppfylt, men anlegget mangler utslippstillatelse, må det søkes om utslippstillatelse.

Kommentar fra Ingrid: denne paragrafen brukes lite av kommunen. Paragrafen gir teknisk sett ikke mulighet til å kreve dokumentasjon på rensegrad før 10 år etter at forskriften ble vedtatt. Men hjemmelen er allerede på plass i forurensningslovens § 18.

§9: stiller strengere krav til nye utslipp i bestemte soner.